

Yttrande över betänkandet Händelseanalyser vid självmord inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten (SOU 2010:45)

S2010/5325/FS

Sammanfattning

Skolinspektionen yttrar sig över de delar av förslaget som har direkt koppling till myndighetens uppdrag, dvs. den del av förslaget som rör uppgiftsskyldighet för skolmyndigheter, anställda hos sådana myndigheter, de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom skola samt myndigheter som utövar tillsyn över dessa verksamheter. Övriga delar av förslaget väljer myndigheten att inte yttra sig över.

Skolinspektionen lämnar följande synpunkter på förslaget.

Uppgiftsskyldighet

Enligt förslaget ska bl.a. skolmyndigheter, anställda hos skolmyndigheter, de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom skola och de myndigheter som utövar tillsyn över dessa verksamheter, på Socialstyrelsens begäran lämna de uppgifter som behövs för en samlad händelseanalys.

Skolinspektionen har inga invändningar mot innehållet i förslaget om uppgiftsskyldighet. Det finns dock tveksamheter i utformningen av bestämmelsen, enligt förslaget 19 § lagen om händelseanalyser vid självmord, som bör klargöras vid den fortsatta beredningen.

Begreppet skolmyndigheter

Begreppet skolmyndigheter som används i bestämmelsen är otydligt i detta sammanhang. Begreppet återfinns inte i skollagstiftningen. Det är oklart om utredaren med begreppet avser exempelvis Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten eller huvudmännen för det kommunala skolväsendet, exempelvis utbild-

ningsnämnderna. Enskilda huvudmän inom skolväsendet ryms inte i begreppet skolmyndigheter. Det saknas ett förtydligande resonemang i utredningen om vad som avses med begreppet.

Inom det offentliga skolväsendet eller "skolmyndigheterna" finns det aktörer på olika nivåer. I skollagstiftningen finns det detaljerade regler kring ansvarsfördelningen av olika uppgifter inom skolan. Om den föreslagna bestämmelsen att skolmyndigheter ska lämna uppgifter (punkt 1 i bestämmelsen) tolkas strikt är det den kommunala nämnden, dvs. huvudmannen som är skyldig att lämna uppgifter för skolmyndighetens räkning medan det ofta är respektive skolas rektor som har de relevanta uppgifterna och kunskapen om förhållandena. Det saknas resonemang i utredningen om var ansvaret för att lämna uppgifter för skolmyndighetens räkning bör ligga. Skolinspektionen noterar i och för sig att rektor enligt den föreslagna bestämmelsen har en skyldighet att såsom anställd inom "skolmyndigheten" lämna de uppgifter som behövs.

Uppgiftsskyldighet i förhållande till sekretessbestämmelser

De uppgifter som enligt förslaget ska lämnas till Socialstyrelsen från Skolinspektionen såsom tillsynsmyndighet kan i de flesta fall förmodas vara sekretessbelagda enligt 23 kap. 7 § alternativt 33 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Sekretess hindrar i och för sig inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning, 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen. Den sistnämnda bestämmelsen ska dock tillämpas restriktivt. Det måste stå klart att det finns en skyldighet för myndigheten att lämna ut den sekretessbelagda uppgiften. Den i utredningen föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen om uppgiftsskyldighet är villkorad av att uppgifterna ska behövas för en samlad händelseanalys och att den person som tagit sitt liv har haft kontakt med den som uppgiften finns hos. Det kommer därför att i varje enskilt fall krävas en bedömning av Skolinspektionen för att avgöra om villkoren är uppfyllda och det därmed finns stöd i lag för att överlämna uppgifterna om de är sekretessbelagda. Samma situation kommer samtliga "skolmyndigheter" samt anställda inom skolväsendet att ställas inför. Denna bedömning kan bli mycket svår att göra, särskilt för enskilda som inte är så bekanta med sekretesslagstiftningen. Ett kortfattat resonemang förs kring detta i utredningen. Skolinspektionen anser att det vore bättre att skyldigheten att lämna uppgifter inträdde så fort Socialstyrelsen krävde det. Det skulle då i stället ankomma på Socialstyrelsen, som har kunskapen, att göra en avvägning av vilka uppgifter myndigheten behöver för att göra en samlad händelseanalys.

Uppgiftsskyldighet och enskilda huvudmän

För de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet (punkt tre i den föreslagna bestämmelsen) gäller inte reglerna i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen om allmänna handlingars offentlighet och sekretess. I stället

finns bestämmelser om tystnadsplikt i bl.a. skollagen (29 kap. 14 §). Verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet måste istället göra en bedömning av den i utredningen föreslagna bestämmelsen om när uppgiftsskyldighet inträder i förhållande till bestämmelserna om tystnadsplikt. Denna bedömning kan bli svår att göra för varje enskild medarbetare, se resonemanget under föregående rubrik. Något resonemang om detta förs inte i utredningen. Bestämmelsen om uppgiftsskyldighet måste vara lätt att tillämpa och förhållandet mellan tystnadsplikten och uppgiftsskyldigheten bör därför utvecklas i den fortsatta beredningen.

Begreppet "verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet" (punkt tre i den föreslagna bestämmelsen) kan vara svårtolkat. Det är givet att anställda inom fristående skolor avses men avses även huvudmannen, exempelvis bolag, stiftelser och föreningar? I sådana fall bör det klargöras på vilken aktör inom den enskilda verksamheten uppgiftsskyldigheten vilar. Enskilda huvudmän ska följa samma lagstiftning som offentliga huvudmän och ansvarsfördelningen mellan huvudman, rektor och lärare är lika detaljerad för dessa i skollagstiftningen, se resonemanget under rubriken Begreppet skolmyndigheter. Ansvarsfördelningen avseende uppgiftsskyldigheten bör förtydligas vid den fortsatta beredningen av förslaget.

På Skolinspektionens vägnar

Marie Axelsson
Chefsjurist

Annica Runsten
Rättssakkunnig